

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

- 1.....הלכתא למשיחא
- 1.....א. ואין זר רואה את הנגעים ... ואין קרוב רואה את הנגעים
- 2.....הלכה למעשה
- 2.....ב. לעולם תהא אימת מלכות עליך
- 6.....הלכתא למשיחא
- 6.....ג. לעולם אינו אוכל עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים
- ד. בעי רב אשי נטמא בינתיים מהו בשעת זריקה ובשעת הקטרה בעינן והאיכא או דלמא עד שיהא טהור משעת זריקה ועד שעת הקטר חלבים תיקו.....6
- 7.....הלכה למעשה
- 7.....ה. בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני.....7

דף קב.

הלכתא למשיחא

א. ואין זר רואה את הנגעים ... ואין קרוב רואה את הנגעים

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף לד: שהכל כשירין לראות את הנגעים, אפילו קרובים¹ וכל הנגעים אדם רואה אותן חוץ מנגעי עצמו.

¹ כת"ק שחולק על ר"מ בנגעים פ"ב מ"ה תומים ה'ג, וכן כתב רבינו ז"ל בפירוש המשנה במס' נגעים סוף פרק ג' שאין הלכה כר"מ דאמר אף לא נגעי קרובים, וכן מבואר עוד מדבריו בחבורו בפ"ט מהלכות טומאת צרעת. סדר משנה הלכות סנהדרין פרק ג הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ואף על פי שהכל² כשירין לראות נגעים³, הטומאה והטהרה תלויה בכהן, כיצד כהן שאינו יודע לראות החכם רואה ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא, אמור טהור והכהן אומר טהור, הסגירו והוא מסגירו, שנאמר (דברים כא פסוק ה) וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגַע.

ואפילו היה הכהן קטן או שומה, החכם אומר לו והוא מחליט או פוטר או סוגר.

בד"א כשהיה הכהן סומך על דברי החכם, אבל אם היה הכהן רואה וסומך על עצמו אסור לו לראות נגע מכל נגעים עד שיורנו רבו ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים.

הלכה למעשה

ב. לעולם תהא אימת מלכות עליך

כבוד גדול נוהגין במלך⁴, ומשימין לו אימה ויראה בלב כל אדם, שנאמר (דברים יז פסוק טו) שׁוֹם תִּשִׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ שׁוֹם תִּשִׁים שְׁתֵּהא אִימְתוֹ עֲלֶיךָ,

אף מלכי אומות העולם בכלל חיוב זה, והוא הנקרא כבוד מלכים. ויש שהוזכר בשם אימת מלכות. וכן דרשו⁵ את הכתוב (שמות ו פסוק יג) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיֹּצִיֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְגו', עיום לחלוק כבוד למלכות. ועוד אמרו לעולם תהא אימת מלכות עליך, שנאמר (שם יא פסוק ח) וַיִּרְדּוּ כָּל עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לְאֹמֵר וְגו', ולא אמר

² רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט הלכה א ב

³ פשט הלשון מוכח לנפשיה דבין ישראל בין כהן ולוי כולם כשרים לראיה אמנם בגמר הדין שהיא הטומאה והטהרה תלויה בכהן דוקא והכי משמע מלישנא דמתני' הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן. מעשה רקח שם

⁴ רמב"ם הלכות מלכים פרק ב הלכה א

⁵ מכילתא בא פי"ג. ועיי שמות רבה פ"ז ג: אמר הקדוש ברוך הוא היו נוהגין בו כבוד וחלקו כבוד למלכות אף על פי שאני צריך לעשות בו את הדין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַנִּתְּא לְמִשְׁחָא בְּדַף הַיּוֹמִי

מסכת זבחים

וירדת אלי והשתחית לי. וכן דרשו⁶ בענין זה את הכתוב (שם ב פסוק ג) פֶּן יִפְגַּעְנוּ בְּדָבָר אֹו בְּחָרֵב וְלֹא אָמַר פֶּן יִפְגַּעַךְ, ללמדך שחייב אדם לחלוק כבוד למלכות. ויש שלמדו כן ממה שנאמר (מלכים א יח פסוק מז) וַיֵּד ה' הִיָּתָה אֶל אֱלֹהָיו וַיִּשְׁנֵם מִתְנִיּוֹ וַיִּרְץ לִפְנֵי אַחָאָב וּגו', משום כבודו, שאין דרך מלכים ללכת יחידים.

חיוב זה לנהוג כבוד אף במלכי אומות העולם, יש מן האחרונים⁷ שכתב שהוא מן התורה, שהרי למדו כן מן הכתוב שהזהיר הקדוש ברוך הוא למשה על כך. ויש שכתב⁸ שדוקא כשמדבר עם מלכי אומות העולם צריך לחלוק להם כבוד, והוא ממדת דרך ארץ, שהרי הקדוש ברוך הוא חפץ בכבודו, אבל לטרוח לראותן אינו מחויב משום כבודו.

אף מלך רשע, י"א⁹ שראוי לחלוק לו כבוד, וי"א¹⁰, שמלך רשע אין חיוב לכבודו, וי"א¹¹ שלא אמרו שיש לכבוד מלך רשע אלא ממדת חסידות.

בכלל מלך, שאמרו שחייבים בכבודו, י"א¹², שהוא כל שליט או שר שמברכים עליו בראייתו¹³, ואפילו הוא במדינה אחרת.

וכבר התבאר במסכת ברכות דף נח. שמצוה להשתדל לראות מלכים¹⁴, אפילו מלכי אומות העולם.

וגדולה מצוה זו שיכול¹⁵ לבטל אדם מלימודו כדי ללכת ולראות בכבוד מלך, והתירו לכהנים ליטמאות בטומאה דרבנן לצורך כך, וגם חייבו להוציא ממון על זה.

⁶ שמו"ר פ"ה טו.

⁷ שו"ת חתם סופר או"ח סי' קנמ, ושם חו"מ סי' קצ, שהיא מצוה רבה וגדולה.

⁸ מחצית השקל על המנ"א סי' רכד ס"ק ז. ועי' תנחומא וישלח ג: למדה תורה דרך ארץ לחלוק כבוד למלכות. וע"ע דרך ארץ, כרך ז. ועי' סנהדרין פב א: מלכא הוא ולא אורח ארעא לבזויי, וכע"ז שם קד א, ושם קח ב: אורח ארעא למימרא למלכא הכי.

⁹ עי' ח"א מהרש"א, שהרי למדו חיובו ממה שאמרו כן במלכים רשעים, וכמו שאמרו: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, והמזלזל בכבודו כאילו פוגע בכבוד המקום. ועיין שו"ת צי"ץ אליעזר חלק יט סימן נ

¹⁰ שכן דרשו: ונשיא בעמך לא תאר, בעושה מעשה עמך תומים סי' יז ס"ק ג, בישוב קו' התוס' סנהדרין יט א ד"ה ינאי, שאמרו לו עמוד על הגלך, אף על פי שהיה מלך, לפי שהיה רשע.

¹¹ עי' קונ' זכור זאת ליעקב (בסוף דעת תורה למהרש"ם יו"ד ח"א) אות יב, ושם שכ"נ מרש"י סנהדרין מז א

ד"ה על מטה, בחזקיהו שביזה את אביו אחו, אף על פי שהיה מלך

¹² שו"ת חתם סופר או"ח סי' קנמ. ועי' שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' ימ,

¹³ השלמונים שאין עול מלך עליהם לשנות דבריהם ודן והורג במשפט מברך עליהם. ועל השרים שממנה המלך בכל עיר ועיר טוב וישר לברך בלא שם ומלכות. מ"ב רכד יב

¹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח רכד ט

¹⁵ מ"ב שם וחזק יאיר במקור חיים (בקיצור ההלכות) ובשו"ת שבט סופר (חלק אורח חיים סימן יג) ושכן מוכח מדברי הגמרא (ברכות ט ב). ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ואחר שראה את המלך ובירך עליו שנתן מכבודו ... כנ"ל יאמר¹⁶ "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתזכנו לראות פני מלך ישראל משיח צדקנו, ולברך את שמך מלכנו, אשר חלק מכבודו ליראיו, ובימינו ובימינו תושע יהודה, וישראל ישכון לבטח".

אחר שראה המלך פעם אחת, לא יבטל יותר מלימודו לראותו. אם לא שבא בחיל ובכבוד גדול יותר¹⁷.

אם על המלך¹⁸ או בפמליית המלך יש צלמים, או פסלים של ע"ז (ובכלל זה הצלב). אסור ללכת לראותו, וכל שכן אם יש בפמליית המלך נשים, ההולכות בבגדי פריצות וחציפות, אפילו המה נכריות שלא מזרע ישראל כלל, אסור ללכת לראות פמליה כזו, וההולך לראותם יצא שכרו בהפסדו.

¹⁶ כף החיים רכד ס"ק לב

¹⁷ כן הביא המגן אברהם (סק"ז) בשם ספר חסידים (סימן תתקנ). ומשמע שאם לא ראהו מעולם יש לבטל תורה כדי לראותו. וכן כתבו האליה רבה (סוף סק"ו) והחיי אדם (כלל סו אות ו') והמגן נבורים (אלף המגן ס"ק יא) והחסד לאלפים (ס"ק יא) והערוך השלחן (סעיף ו') והגדולות אלישע (ס"ק מז) והכף החיים (ס"ק כח).

¹⁸ כן כתבו החות יאיר במקור חיים (בקיצור ההלכות) והמהרש"ם בדעת תורה, על פי דברי ספר חסידים (סימן תלה). וכן כתב החסד לאלפים (ס"ק יא).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַנִּתְּא לְמִשְׁיחָא בְּדֵף הַיּוֹמִי

מִסַּנְת זִבְחִים

ועוד התבאר שם שהרואה מלך ישראל (כגון בזמן בית ראשון¹⁹, או לעתיד לבוא כשיבוא מלך המשיח) אומר²⁰ – בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁחָלַק מִכְבוֹדוֹ לִירָאָיו.

הרואה מלך מאומות העולם אומר – בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁנַתָּן מִכְבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם.

הברכה היא על כבוד המלכות. ולפיכך כל שרואה²¹ את המלך בתפארתו לבוש בבגדי המלכות ושומרי ראשו ופמלייתו סביבו בבגדים מיוחדים ובכלי זינם וכו', והוד והדר נשקף לעין כל רואה, ואפילו עומד מרחוק, כל שרואה את המלך ופמלייתו (ואפילו נעזר ע"י משקפת). אזי יש לברך ברכה זו בשם ומלכות, גם אם אינו רואה את פניו או גופו ממש. ולכן גם על מלכה אפשר לברך ברכה זו, כיון שאין צריך לראות דמותה ממש.

הרואה נשיא²² מדינה בכבודו ותפארתו כשהוא מוקף בשריו ועבדיו, אף על פי שהוא נבחר בבחירות דמקורטיות לזמן קצוב, כל שהוא שליט במדינתו באופן שבידו להחליט החלטות חשובות, ואין מעליו מי שישנה ויבטל את החלטותיו, וכגון שאין החלטותיו תלויות באישור הפרלמנט, צריך לברך עליו בשם ומלכות ברכת "שנתן מכבודו לבשר

¹⁹ שבבית שני דינם כמלכי ישראל הרשעים של בית ראשון עיין לרבינו מנוח (פרק י' מהלכות ברכות הלכה יא) שכתב, דסתם מלך ישראל חכם וירא שמים הוא, שהרי אפילו מלך ממלכי בית דוד אין מתמנין אלא אם כן היה בו חכמה ויראת שמים ומדקדק במצות, כדכתיב גבי דוד כשהכמיה לו ולזרעו המלוכה אמר אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו וכו', מה שאין כן מלכי אומות העולם שכיון שהוא בנו של מלך אין מקפידים אם חכם הוא או סכל עובד אלילים או לא, ומשום הכי לא תקנו לומר בהם "יראיו" אלא "בשר ודם". ומשום כך בשו"ת ציון לנפש חיה (סימן קכו) כתב שאין לברך כלל על מלך רשע. אבל בשו"ת לב חיים חלק ג' (סימן נה) כתב בפשיטות שיש לברך על מלך רשע כאחאב וכירבעם בן נבט. (ועיין עוד בספרו החפץ חיים סימן צד אות בט). ויש לסייעו ממה שכתב המהרש"א זבחים (קב. ד"ה וישנס) לבאר דברי הגמרא שם, שיש לכבד מלך רשע. ועיין בשו"ת התם סופר (חלק השן משפט סימן קצ, וחלק ו' סימן פד בד"ה עוד הרחיב והלאה) ובשו"ת שמע אברהם (סימן יג דף נא ע"ד). ועיין בחזון עובדיה על הלכות ברכות (סוף עמוד תיא) שהעיר מדברי הגמרא בזבחים הנ"ל. אולם לפי דברי המהרש"א לא קשה מיד. ועיין ביפה ללב (סק"ד) שלא יאמר עליו שחלק מכבודו ליראיו אלא שנתן מכבודו לבשר ודם כמו על מלך גוי. והובא בכף החיים (ס"ק כט). וכן כתב במכתבי תורה להאמרי אמת מגור (מכתב סד), שמושל יהודי שאינו ירא שמים אפשר שיש לברך עליו כנוסח שמברכים לאומות העולם. וכן כתב בשו"ת שואל ונשאל חלק א' (סימן עג). אבל הרש"ש (ברכות נח א) כתב שיאמר שחלק מכבודו ליראיו משום שהם מולכים בזכות אבותיהם שהיו צדיקים. ובחזון עובדיה על הלכות ברכות (עמוד תיב) כתב לתמוה על דבריו, דמה יענה על אחאב בן עמרי שהיה רשע בן רשע ולא היה מלך מאת המקום (תוספות סנהדרין כ ב), שבודאי אין לומר עליו ליראיו, ולכן פסק בדברי היפה ללב הנ"ל, שיברך עליו שנתן מכבודו לבשר ודם, וכתב שיאמר כן בלי שם ומלכות. עיין עוד בשו"ת מנחת אלעזר חלק ה' (סימן ז' אות ד') ובשו"ת הלכה למשה מימון (סימן יד) ובשו"ת אבני ישפה חלק א' (סימן מז ענף ב').

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ח

²¹ שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' י"מ, שו"ת שבה"ל ח"א סי' ל"ה, שו"ת קנין תורה ח"א סי' ל"ב, שו"ת יהוד"ח"ב סי' כ"ח, תשובות והנהגות ח"ב סי' קל"ט
²² הלכה ברורה סימן רכד סעיף יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ודם". וכל שכן אם בידו גם סמכות להעניק חנינה למי שנידון למות, או להכריז על מלחמה נגד מדינה אחרת, שצריך לברך עליו.

דף קב:

הלכתא למשיחא

ג. לעולם אינו אונל עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים

כבר התבאר לעיל דף צח: שכל שאין לו חלק²³ בבשר אין לו חלק בעורות, אפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים²⁴ אינו חולק בבשר שנאמר (שם פסוק לג) המקריב את דם השלמים ואת החלב מפני אהרן לו תקיה שוק הימין למנה, עד שיהיה טהור וראוי לעבודה משעת זריקה עד אחר הקטר חלבים.

ד. בעי רב אשי נטמא בינתיים מהו בשעת זריקה ובשעת הקטרה בעינן והאיכא או דלמא עד שיהא טהור משעת זריקה ועד שעת הקטר חלבים תיקו

²³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה כא

²⁴ מבואר דרבינו ס"ל כאבא שאול וא"כ הו"ל לכתוב רבותא יותר דאפילו טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר אינו חולק אבל י"ל בפשיטות כיון שסיים בהדיא כן אינו חושש למעות משא"כ דהמשנה לא סיים את דברי אבא שאול אלמא דס"ל כת"ק (ועוד י"ל דרבינו היה בנירסתו במשנה פסוק הכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה וכמש"כ התוס' צ"ט א' ד"ה אינו וכו' יעו"ש והאי קרא דהמקריב את דם השלמים וכו' מיבעי ליה לכל כהן שאינו מודה בעבודה יעו"ש ברש"י ותוס' אבל רבינו מייתי להך קרא דאבא שאול א"כ ליכא למיחש למעות) ואי לא מסתפינא אמינא להגיה שכצ"ל וטהור בשעת הקטר חלבים או טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר אינו חולק בבשר וכו' ועיי"ש ברע"ב משמע דא"צ להגיה יעו"ש היטיב וק"ל. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

נטמא אחר²⁵ זריקה וטבל והרי הוא טהור אף בשעת הקטר חלבים, הדבר ספק אם חולק אם אינו חולק, לפיכך אם תפס אין מוציאין מידו²⁶.

הלכה למעשה

ה. בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני

כבר התבאר במסכת שבת דף מ: ובקידושין דף לג. ובע"ז דף מד: שאפי' להרהר בד"ת²⁷, אסור בבית הכסא²⁸, ובבית המרחץ ובמקום הטנופת ואפילו בזמן שאין שם אדם. שנאמר (דברים כג פסוק טו) וְהָיָה מִתְּנִיף קְדוֹשׁ. ויחשוב שם²⁹ חשבונות ביתו והוצאותיו כדי שלא יבא לידי הרהור³⁰, ובשבת יחשוב בבנינים וציורים נאים.

ואפי' הלכות המרחץ ובית הכסא אסור ללמוד שם³¹.

כתב ב"י מי³² שתלמודו שגור בפיו והרהר בבית הכסא ובבית המרחץ לאונסו מותר כלומר שלא עבד איסורא מאחר שהיה לאונסו, ברם לכתחילה

²⁵ שם הלכה כב

²⁶ אזיל רבינו בשיטתו דס"ל כל תיקו אין מוציאין אבל לדעת החולקים עליו וס"ל דלא מהני תפיסה בבעיא דלא איפשיטא ה"נ לא מהני תפיסה עיין ברא"ש פ"ב דב"ק סי' ב' ושם בה"י לב"ק כתב מזה. ועיין הו"מ ר"ב ס"ג ובש"ך רמג ס"ק יד וסי' רמ"ח סי"א וסי' שע"ו ושפ"ח וש"צ ושמו יא ובש"ך ז אך י"ל דבהא כו"ע מודים לרבינו דהתם איכא חזקת מרא קמא משא"כ הכא וצ"ע בזה. הר המוריה שם ועיין הו"מ שצא יב בסמ"ע וש"ך ולחלק בין תיקו לבעיא דלא איפשיטא ועיין פתחי חושן חלק ח – הערות פרק ה סד

²⁷ שו"ע ונו"כ או"ח פה ב

²⁸ וגם מקום שיש בו רק מי רגלים אסור להרהר שם בדברי תורה כמבואר בשו"ע הרב (ס"א), קיצור שו"ע (סימן ה ס"ב), ערוך השלחן (ס"ב).

²⁹ מ"ב שם ו

³⁰ בשאילת יעב"ץ ח"א סימן י כתב ששמע שהרמב"ן היה מעיין בבית הכסא בספרי חכמי אומות העולם, כדי שלא להרהר בדברי תורה, וכן נהג אביו החכם צבי. וציין לדברי הרע"ב שאין מותר ללמוד חכמת יונית אלא במקום שאסור להרהר בדברי תורה כגון בבית המרחץ או בבית הכסא.

³¹ רמ"א שם

³² מ"ב שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

חובת גברא לדחות ההרהור וכ"ש שהדבור אסור³³, יש אומרים³⁴ שכיון דאנוס הוא בהרהורו יכול אפילו לבטא בשפתיו. והעיקר כדעה הראשונה.

אם נכנס בלב³⁵ הרהור עבירה מותר להרהר שם בד"ת מפני שזהו כמו להפרישו מאיסור שהתורה מצלת מהרהורים רעים.

וכן אסור לעיין שם בדקדוק³⁶, כלומר במשקלי השמות והפעלים של לשון הקודש שאין דרך להגיע לידיעה, רק ע"פ הכתובים ויבוא להרהר במקרא.

וכן אסור³⁷ לשמוע במקום שאינו נקי, הקלטה של שירים שיש בהם פסוקים ושמות, כיון שע"י שמיעת הפסוקים והשמות יבואו להרהר בתורה.

אם נזדמן לו שם להפריש מדבר האסור, מפריש, ואפילו בלשון הקודש ובענייני קודש.

אך יש מחמירין³⁸ וסוברין שאסור לומר בלשון שנראה שזה הוא תורה, כגון אם רואה בערב פסח שמגלחין אחר הצות, יאמר – אין מגלחין שלשון זה אינו לשון הוראה, אף על גב שממילא נשמע שאסור. אבל לא יאמר – אסור לגלח.

ולפיכך לכתחילה יש להקפיד שלא לומר לחבירו אסור לעשות דבר זה, אלא יאמר 'אל תעשה' או 'אין לעשות' וכו', אך כשהלה אין מבין מדוע מצווהו רשאי לומר מפורש 'אסור' וכו', וכן כשצריך גם להסביר גודל האיסור, וכל זה גם באיסורים דרבנן.

וכן כשהלה שואל אותו איזה שאלה בדבר הלכה לא יאמר 'אסור לשאול' או 'אין משיבין במרחץ' אלא יאמר 'מרחץ הוא', ואם נשאל על איזה הלכה הנוגע למרחץ רשאי לענות שלא בלשון הוראה

אך אם אין דבריו נשמעין בקיצור יוכל להעריך לפניהם גודל האיסור בכל חלקיו כדי להפרישן.

³³ בספר ישועות יעקב וברכי יוסף

³⁴ פרישה והובא בפרי מגדים

³⁵ מ"ב שם יג

³⁶ מ"ב שם ה

³⁷ שו"ת אנ"מ יו"ד ח"א סימן קעג, וה"ב סימן קמב.

³⁸ מ"ב שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

וקיום מצוה במקום המטונף³⁹, גם אסור⁴⁰. אולם מי שהוא חבוש בבית האסורים⁴¹ והוא מקום מטונף, כיון שהוא אונס גמור מותר לו לתקוע ולקיים כל המצוות בלא ברכה, אולם אם לאחר שתקע יצא לחפשי, יחזור ויתקע בלא ברכה.

מותר אדם להתבונן שם בגודל שפלותו⁴² ושבסופו יחזור כולו להיות עפר רימה ותולעה ואין נאה לו הגאווה. אך לא בהתבוננות בענין זה בעומק ובהרחבה, כי כמעט מן הנמנע שלא יעלה במחשבתו איזה פסוק או מאמר חז"ל, שהם דברי תורה ממש, אלא הכוונה להתיר המחשבה אשר תקועה בלבו שהנה ה' ניצב עליו ורואה במעשיו, ולא תהיה סרה יראתו ממנו יתברך בכל מקום וזמן.

לחשוב בעניני תיקון המדות ולהתדבק בטהרת איזה מדה נכונה, וכן לקרוא בספרים אשר מדברים על חכמת תכונות הנפש ומדותיו (בלי שיוזכר מאמרי חז"ל ופסוקים), תלוי לפי מה שהוא אדם, כי המכיר בעצמו כי עלול ליגרר עקב כך לידי הרהור בדברי חז"ל ופסוקי תורה, בודאי צריך לימנע מכך, אבל יכול להרהר שם על טובות וגמ"ח שרוצה לעשות עם חבריו, ולשמוח בטובת חבריו⁴³.

³⁹ עיין בבן איש חי (סוף פרשת ויצא) דאסור להרהר בדברי תורה בבית הכסא ובית המרחץ, וה"ה דאסור להרהר בצרכי מצוה, הן בעניני צדקה הן בעניני שבת הן בצרכי סוכה ולולב ומצה וכיוצא. וכ"כ בספר טוב עין להחיד"א (סימן יח אות לו) שאין רשאי ליקח לולב ואתרוג במקום המטונף, וגם אסור להרהר בעשיית המצוה במקום מטונף. ועיין בדרכי תשובה יו"ד סימן יט (סקכ"א) שחולק עליו.

⁴⁰ הביא הבה"ל סימן תקפח סעיף ב' (ד"ה שמע). מדברי המנ"א שמשמע שאסור לתקוע שופר במקום שאינו נקי מצוואה, ותמה הבה"ל היכן מצינו שאסור לקיים מצוה כשגופו אינו נקי או במקום שאינו נקי, וכי אסור ללבוש בגד של ד' כנפות כשהמקום אינו נקי, לא מצינו כן בשום מקום. ושוב כתב שאפשר הטעם שכיון שמצוות צריכות כוונה, דהיינו שצריך כוונה לצאת ידי המצוה שצונו השם יתברך, זה גופא ג"כ נחשב כדברי תורה, ולא גרע מהרהור בדברי תורה, וגם יש לומר בפשיטות שבשעה שמקיים מצוה בפועל, הוא עבודה, ואין לעשות עבודת ה' דרך בזיון, שהוא בכלל בזיון מצוה. יהי בחוט שני (ר"ה עמ' פה) כתב בשם הכ"א ליישב שמש"כ המנ"א שלא לתקוע בשופר במקום שאינו נקי הוא דין מיוחד בשופר, כמו שאמרו בגמ' (ר"ה כו ע"א) דשופר כיון דלזכרון הוא ככפנים דמי, והיינו דנחשב מצות שופר כעבודה בבית המקדש, לכן אסור לקיימה במקום שאינו נקי, אבל לא בשאר מצוות. ולא ביאר לן הבה"ל דאכתי מ"ש מציצית דמותר ללבוש במקום שאינו נקי. והגרשו"א עמד בזה (הליכות שלמה תפילה פ"ג סי' א' ודבר הלכה פ"ב סי' לו, ור"ה פ"ב סי' ודבר הלכה שם סי' כו) עיי"ש ועיין משנה אחרונה סי' זה הערה ב

⁴¹ באלף המנן על המנ"א סי' תקפח סק"א

⁴² מ"ב שם ה

⁴³ בהליכות שלמה תפלה, פ"ב סכ"ג כתב לענין ספרים הדנים בעניני תקון המדות, שנכתבו בכשרות, אף על פי שאינם מיוסדים על מאמרי חז"ל אלא על חכמת תכונות הנפש וכדומה ואין בהם קדושה, יתכן שאסור לעיין בהם בבית הכסא, כיון שאפשר שיזדמן לו לקרוא שאין להתכבד בקלון חבירו וכיוצ"ב ויבוא להתבונן בטעמי האיסור, ויתכן שיש בזה קיום מצוה. ואולם בנפש החיים שער ד פכ"ז. כתב וז"ל יוכן אפי' האדם ששורש נשמתו היא מעולם עליון וגבוה מאד, מהעולמות העליונים, ויקח לו בשכלו מחשבה נכונה להתדבק לטהרת איזה מדה נכונה, הוא רשאי לילך בזאת המחשבה גם במקומות המטונפים, ואלו הרהור ד"ת בדיני נגעים ואהלות, או שאר דינים ואיזה ד"ת שתהיה אסור במקומות המטונפים. וכן מובא בשם הגר"ק בדרך שיחה פרשת ואתחנן עמוד תצב. שלמד מדברי המשנ"ב כאן שמותר אף ללמוד דברי מוסר בבית הכסא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

מותר להרהר במציאות השם יתברך בבית הכסא⁴⁴. ומותר להרהר בעיקרי הענינים של שש המצוות התמידיות, ובלבד שלא ירהר בפסוקים של המצוה. אך בלבושי מרדכי חלק על החכמת שלמה ואסר להרהר במציאות השי"ת

דברים של חול, מותר לאמרם שם בלשון הקדש. וכן הכנויים, כגון, נאמן וכיוצא בהם, מותר לאמרם שם. ומדת חסידות הוא להחמיר⁴⁵. ובמקום⁴⁶ שמדברים לשון הקודש, אין להחמיר אפילו משום מדת חסידות

אך שמות הקדוש ברוך הוא, כגון "שלום", כשמתכוין על ענין השלום אסור להזכירם שם. אפילו בלשון לע"ז כגון גא"ט בלשון אשכנז שיש בו משום בזיון בהזכרתו במקום טינופת.

הוא הדין כל⁴⁷ שאר מיני ביטויים שונים השגורים בפי בני אדם כשכוונתם לשם שמים אסור להזכירם בבית כסא ומרחץ ונגד טינופת, וכגון 'הקדוש ברוך הוא' 'השם' 'ברוך השם' 'רחמנא' 'רחמנא ליצלן' וכיוצא בזה, אבל לא מצינו שאסרו כל אלו כשאומרם בלשון לע"ז כגון 'אייבישטער'.

ותיבת 'שבת' איתא בספרים להקפיד שלא לומר במקומות אלו על פי דברי הזוה"ק דשבת שמא דקוב"ה.

סיפורי צדיקים וספרי הסטוריה וימות עולם וכדו' בבית הכסא אין איסור, כי רק בעקיפין מתעורר לאהבת ה' ויראתו (ובודאי שאין ההיתר אמור אלא כשאין מוזכר שם מאמרי חז"ל ופסוקי תנ"ך).

אפילו בתוך הד' אמות של בית הכסא ממקום שכלה הריח ג"כ אסור להרהר⁴⁸.

מותר⁴⁹ ליכנס לבית הכסא אף שהוא סמוך לבית המדרש, וכשנכנס שם לעשות צרכיו שומע דברי תורה, שאם הוא ת"ח יזהר שלא להרהר, ואם הוא עם הארץ הוא אנוס, שהרי מוכרח לעשות צרכיו.

⁴⁴ חכמת שלמה שם דעת נוטה דיני השכמת הבוקר תשובה מן ובהע' 40.

⁴⁵ מ"ב שם ט

⁴⁶ אפיקי מגינים חידושים סק"ה. ועיין בהגהות הת"ס כאן שכתב שיש להחמיר שלא לדבר בלשון"ק במקום שמצוי ע"ז, (ועיין לדברי המג"א סי' נה סקמ"ז שלא יהיה ע"ז מפסיק בין י' אנשים המצטרפים למנין), וכתב ז"נראה לי דמשום הכי הנהיגו אבותינו את בניהם מבלי לספר בלשון הקודש ונשכח מאתנו לגמרי בעוה"ר משום שגלו לבבל שהיתה מלאה גילולים. ולפי"ז מוכח דס"ל שאפילו במקום שרגילים לספר בלשון"ק יש להחמיר שלא לדבר בלשון"ק במקומות המטונפים. אולם השפה המדוברת היום בארה"ק אינה ממש לשון הקודש אלא מ' יוסדת עליה במקצת וא"כ לכאורה יש להקל לדבר בה.

⁴⁷ מ"ב שם י

⁴⁸ מ"ב שם ז

⁴⁹ לב חיים פאלאג'י, ח"ג סימן ו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

